

...

Fővárosi Ítéltábla

10.Gf.40.283/2022/6.

A Fővárosi Ítéltábla az Olsavszky Ügyvédi Iroda (cím10, ügyintéző: dr. Olsavszky Péter ügyvéd) által képviselt Felperes1 (Cím2) I. rendű és Felperes2 (Cím6) II. rendű felpereseknek a Törös Ügyvédi Iroda (cím12) által képviselt Alperes1 (cím1) I. rendű, valamint a személyesen eljáró Alperes2 (Cím5) II. rendű és Alperes3 (Cím8) III. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2022. április 28. napján kelt 21.P.20.155/2022/4. számú közbenső ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 5. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja;

kötelezi az I. és a II. rendű felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül az I. rendű alperesnek 48.000 (Negyvennyolcezer) forint, valamint 125.000 (Egyszázhuszonötezer) forint + áfa összegű együttes első- és másodfokú perköltséget, továbbá az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül 338.000 (Háromszázharmincnyolcezer) forint kereseti illetéket az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi 10032000-01070044-09060018 számú számlája javára.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében megállapította, hogy a név települési közjegyző előtt 2005. augusztus 10. napján közjegyzői okiratba foglaltan ügyszám számon megkötött önálló zálogjoggal biztosított ingatlanvásárlási kölcsönszerződés érvénytelen.

A határozat indokolása szerint az elsőfokú bíróság a felperesek, mint adósok és zálogkötelezettek, a II. rendű alperes és a III. rendű alperes jogelődje, mint zálogkötelezett, valamint az I. rendű alperes jogelődje, mint hitelező között létrejött fogyasztási kölcsönszerződés érvénytelenségét az árfolyamkockázat viselését a felperesekre hárító szerződési feltétel világosságának és érthetőségének szempontjából vizsgálta és ennek hiánya alapján látta megállapíthatónak.

A világosság és érthetőség megítélése során kizárólag a szerződés I.9. pontjában foglalt Kockázatfeltáró Nyilatkozat (a továbbiakban: Kockázatfeltáró Nyilatkozat) tartalmát vette figyelembe, mert az I. rendű alperes nem tudta kétséget kizáró módon bizonyítani, hogy az Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól elnevezésű nyilatkozatot (a továbbiakban: Ügyféltájékoztató) átadta a felpereseknek. A hitelkérelem során aláírt nyilatkozatok között nem volt olyan, ami az Ügyféltájékoztató átvételének elismerésére vonatkozott volna, a 410. jelzésű átvételi elismervény a teljes hiteldíj mutatóval (a továbbiakban: THM) kapcsolatos tájékoztató átvételére vonatkozott. Az I. rendű alperes hivatkozásával ellentétben a felperesek azt nem ismerték el, hogy a kölcsön igénylésekor vagy a szerződés aláírásakor – amely időpontoknak jelentősége lett volna – az Ügyféltájékoztatót megkapták, csupán arra tettek nyilatkozatot, hogy a szerződéskötés után kaphatták meg azt. Az Ügyféltájékoztató átadását érintően az elsőfokú bíróság a bizonyítás sikertelenségének jogkövetkezményét az I. rendű alperes terhére értékelte, ezen túlmenően az I. rendű alperes azt sem tudta bizonyítani, hogy jogelődje a szerződés megkötésekor vagy azt megelőzően szóban tájékoztatást adott az árfolyamváltozás mibenlétéről és annak a felperesek gazdasági helyzetére gyakorolt hatásáról. Az I. rendű alperes a bizonyítási kötelezettségéről való részletes tájékoztatás ellenére ebben a körben bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, a szerződéskötés felperesek által előadott körülményeiből kiindulva a közjegyző előtti eljárásban nem is volt lehetőség a részletes szóbeli tájékoztatásra és a perben nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy ez a kölcsönigénylés benyújtásakor megtörtént.

A Kockázatfeltáró Nyilatkozat tartalmi vizsgálata alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az nem felel meg a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjában, valamint az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-26/13. számú név3 ítéletében, C-186/16. számú Andricu és társai ítéletében és a C-51/17. számú Ilyés ítéletében a világos és érthető tájékoztatással szemben megfogalmazott követelményeknek. Az EUB által felállított követelményrendszer szerint a világos és érthető tájékoztatásnak konjunktív feltételként magában kell foglalnia egyrészt azt, hogy a fogyasztónak a futamidő alatt végig a svájci frank forinthez viszonyított mindenkor árfolyamának figyelembevételével számított törlesztő részletet kell fizetni; másrészt, hogy az árfolyamváltozás a felek által nem befolyásolható körülmények függvénye, amelyek előre nem kiszámíthatóan bármikor, a hitel futamideje alatt reálisan bekövetkezhetnek; harmadrészt, hogy ez a forinthitelekhez képest fokozott kockázattal jár, amennyiben ennek következtében az adósok fizetési kötelezettsége bármilyen mértékben korlátlanul, akár többszörösére is megemelkedhet; negyedrészt, hogy az árfolyamváltozás kockázatát a forinthiteleknel kedvezőbb kamatmérték ellenében vállalják.

A Kockázatfeltáró Nyilatkozat első mondata – amely szerint az adós kijelenti, hogy a kölcsön kockázataira vonatkozó, a hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő

kockázatokkal tisztában van – kockázatot telepítő feltételként és a tájékoztatás megismerésére vonatkozó nyilatkozatként értékelhető. Az I. rendű alperes azonban nem bizonyította az Ügyféltájékoztató átadását, illetve az egyéb módon adott tájékoztatást, így a felperesek az előre megfogalmazott nyilatkozatuk valóságtartalmát megdöntötték. Ebből következően a szintén előre megfogalmazott azon kijelentésük valóságtartalma is megdőlt, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tették és a kockázatot fizetőképességüknek és vagyoni helyzetüknek megfelelően vállalták, mert tájékoztatás hiányában a kockázatok nem ismerték, azt nem fontolhatták meg.

A Kockázatfeltáró Nyilatkozatnak csupán egyetlen mondata tartalmaz tájékoztatást az árfolyamkockázatról: „Az előfinanszírozási időszak és a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet.” Az EUB által felállított követelményrendszer szerint nem elegendő annak lehetőségéről tájékoztatni a fogyasztót, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdését az EUB több határozatában is úgy értelmezte, hogy a pénzügyi intézménynek elegendő tájékoztatást kell nyújtania a kölcsönvevők számára ahhoz, hogy tájékozott és megalapozott döntéseket hozzanak, a tájékoztatásnak ki kell terjednie a tagállami fizetőeszköz súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására, arra, hogy az gazdaságilag nehezen elviselhetővé válhat, ha az a pénznem, amelyben az adós a jövedelmét kapja leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Erre a tájékoztatásra a szerződés megkötése előtt kellő időben kell sort keríteni, amelynek keretében a pénzügyi intézmény nem hangsúlyozhatja a szolgáltatás előnyös tulajdonságait anélkül, hogy ezzel egyidejűleg a hátrányok, illetőleg a kockázatok tárgyilagos és pontos bemutatására nem kerül sor. A perbeli esetben a Kockázatfeltáró Nyilatkozat tartalmazza a leértékelődés lehetőségét, annak a törlesztő részletekre gyakorolt hatását, azonban nem tér ki arra, hogy ez milyen gazdasági, pénzügyi nehézséget jelenthet a fogyasztóra, pl. az árfolyam valamely mértékű emelkedése a tőketartozásra hogyan hat és a kamatot is magában foglaló törlesztő részlet ehhez képest milyen kumulált mértékben emelkedhet. Minderre figyelemmel az árfolyamváltozás kockázatairól adott tájékoztatás nem volt világos és érthető, így a felek közötti kölcsönszerződés semmis, amelynek következtében az ilyen ügyletre jogot alapítani nem lehet, a felek által célzott joghatások nem érhetők el.

Az I. rendű alperes fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú közbenső ítélet megváltoztatását és a felperesek keresetének elutasítását, valamint marasztalásukat az első- és a másodfokú perköltségben, míg másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú határozatnak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 252. § (2) bekezdése alapján való hatályon kívül helyezésére irányult. Fellebbezését azzal indokolta, hogy az Ügyféltájékoztatóban és a Kockázatfeltáró Nyilatkozatban a jogszabályoknak megfelelő, a Kúria és az EUB jogértelmezése szerint is világos és érthető tájékoztatást adott a felperesek számára az árfolyamváltozás kockázatáról, így a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a mérlegelés során figyelmen kívül hagyta, hogy az I. rendű felperes a 2021. július 12. napján megtartott tárgyaláson a korábbi nyilatkozatait pontosítva elismerte az Ügyfélértékelő átvételét, csak annak időpontjára nem emlékezett, ezért az I. rendű alperesnek további bizonyítási kötelezettsége nem volt, mert az Ügyfélértékelő átvételére és megismerésére vonatkozóan a felek egyező előadást tettek. A 410. számú nyomtatvány soha nem tartalmazott az Ügyfélértékelőre vonatkozó elismerést, azt a 209. számú nyomtatvány későbbi változata foglalja magába, azonban nem a tájékoztató átadásának, hanem annak megismerésének tényét ismeri el rajta az adós. A felperesek nem bizonyították, hogy a szerződéskötést követően bármilyen árfolyamkockázati tájékoztatást kaptak volna, az I. rendű felperes erre vonatkozó előadása nem életszerű, így az Ügyfélértékelő megismerésére legkésőbb a szerződéskötéskor kerülhetett sor, ezért az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás világosságát és érthetőségét az Ügyfélértékelő és a Kockázattároló Nyilatkozat együttes tartalma alapján kell vizsgálni.

Az Ügyfélértékelő ismertette a kölcsönszerződés deviza alapú jellegét, az árfolyamváltozással kapcsolatos kockázatokat, felhívta a felperesek figyelmét arra, hogy az árfolyamváltozás a hitel összegére és a törlesztő részletek mértékére is hatással van, ezen kívül felvilágosítást adott a kamatváltozás hatásairól, majd konkrét példákkal, egyszerű táblázatos formában mutatta be a törlesztő részletet meghatározó két alapvető tényező, a svájci frank kamatláb emelkedésének és a forint-árfolyam gyengülésének a törlesztő részletre gyakorolt együttes negatív hatásait. Felhívta a felperesek figyelmét arra, hogy a forintHITELEKHEZ képest a deviza alapú hitelek jövőbeni törlesztő részleteinek esetleges jelentős ingadozásával, tartós növekedésének lehetőségével, valamint a kamatok várható növekedésével is számolni kell. Az Ügyfélértékelőt a felpereseknek még a kölcsönkérelem benyújtása előtt meg kellett ismerniük, ennek pontos időpontjára az I. rendű felperes már nem emlékezett, de magát az okiratot felismerte és egyértelműen kijelentette, hogy azt megkapta. Mindezek alapján megállapítható, hogy az I. rendű alperes jogelődje teljes körű tájékoztatást nyújtott az árfolyamkockázatról.

Ezenfelül a Kockázattároló Nyilatkozatban a felperesek megerősítették, hogy megismerték és megértették az Ügyfélértékelőben foglalt információkat, az árfolyamkockázat tényét, kifejezetten megerősítették az árfolyamkockázat kölcsönszerződésre gyakorolt hatásának ismeretét, továbbá tudomásul vették és vállalták, hogy az korlátlanul, teljes mértékben őket terheli. Mindezek miatt a felperesek tájékoztatása megfelel a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdéseiben, a 6/2013. Polgári jogegységi határozatban és a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban, valamint az EUB előzetes döntéshozatali ítéleteiben, egyebek között a C-186/16. számú Andriuc és társai ítéletben és a C-51/17. számú Ilyés ítéletben a világos és érthető tájékoztatással szemben megfogalmazott követelményeknek, amely szerint az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagfogyasztó részére olyan tájékoztatást kell adni, amely a fogyasztót nem csak a forint leértékelődésének felismerésére, hanem annak a fizetési kötelezettségeire, azaz a törlesztő részletre gyakorolt gazdasági következményeinek értékelésére is képessé teszi. Az EUB egyik határozatában sem értelmezte úgy az érthető tájékoztatást, hogy annak keretében konkrét számításokat, bizonytalan és az átlagfogyasztó számára értelmezhetetlen makrogazdasági összefüggésekre

vonatkozó információkat kellene közölni. A perbeli esetben a C-51/17. számú Ilyés ítélet [74] pontjában foglalt kockázatok (árfolyamkockázat, kamatemelkedés) tényleges gazdasági hatásait az Ügyféltájékoztató még a kölcsönszerződés megkötése előtt részletesen feltárta, konkrét számításokat is tartalmazott a törlesztő részletek emelkedésére, és erre a tájékoztatásra utal vissza a Kockázatfeltáró Nyilatkozat.

Kiemelte, hogy a perbelivel azonos tartalmú tájékoztatást a Kúria több határozatában, egyebek között a Gfv.VI.30.294/2021/7. számú felülvizsgálati határozatában világosnak és érthetőnek ítélte, valamint ugyanilyen következtetésre jutott a Pfv.I.22.098/2012/5. számú részítéletében, kizárólag a szerződésbe foglalt Kockázatfeltáró Nyilatkozat tartalmi vizsgálata alapján. Álláspontja szerint a Kockázatfeltáró Nyilatkozat az Ügyféltájékoztató figyelembevétele nélkül is megfelelt a világosság és érthetőség követelményének, ezért a szerződés érvénytelensége a következetes ítélkezési gyakorlat szerint nem állapítható meg.

A másodlagos fellebbezési kérelmét arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget a rPp. 221. § (1) bekezdése szerint az indokolási kötelezettségének.

Az I. és a II. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az I. rendű alperes másodfokú perköltségben marasztalására irányult, utalva a döntés helyes indokaira.

A fellebbezés kapcsán kiemelték, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat helyesen mérlegelte, az I. rendű alperes iratellenesen hivatkozik arra, hogy a bíróság nem értékelte a 17.P.20.193/2021/15. számú jegyzőkönyvben foglaltakat, mert ebben a jegyzőkönyvben az I. rendű alperest bizonyításra hívta fel, aminek nem tett eleget. A 2022. április 28-án tartott tárgyaláson (21.P.20.155/2022/4. számú jegyzőkönyv) a bíróság által ismertetett okiratokból és azok tartalmából is következik, hogy az Ügyféltájékoztató átadására nem került sor. Az I. rendű felperes a tárgyaláson az Ügyféltájékoztatóra nem emlékezett, lehetségesnek tartotta, hogy utólag megküldték, de arra nem tudott nyilatkozatot tenni, hogy mikor és milyen körülmények között, azt azonban határozottan állította, hogy a kölcsönigénylés során neki nem adták át. Az I. rendű felperes azt soha nem ismerte el, hogy a szerződés megkötését megelőzően vagy annak során, azaz kellő időben átadták volna részére az Ügyféltájékoztatót, a tárgyaláson tett elismerő nyilatkozata a THM-el kapcsolatos tájékoztatásra, nem pedig az árfolyamkockázati Ügyféltájékoztatóra vonatkozott. Ehhez képest az I. rendű alperes fellebbezésében egy olyan tájékoztatás megfelelőségére hivatkozik, amelynek átadását nem tudta bizonyítani, így az Ügyféltájékoztató tartalmának a perben nincs jelentősége. Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a szerződésben foglalt Kockázatfeltáró Nyilatkozat nem minősül világosnak és érthetőnek, amely megállapítása megfelel a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatban (a továbbiakban: Jpe határozat) foglaltaknak is.

A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében bírálta felül az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét [rPp. 228. § (4) bekezdés] és az I. rendű alperes fellebbezését alaposnak találta.

Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését a rPp. 252. § (2) bekezdése alapján szükségessé tevő okot a Fővárosi Ítéltábla nem talált, mert az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének a szükséges mértékben eleget tett, a határozat a rPp. 221. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi elemeket magában foglalja és az indokolási kötelezettség megsértése egyébként is csak akkor eredményezhet hatályon kívül helyezést, ha egyáltalán nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság a döntését mire alapítja. A közbenső ítéletből azonban egyértelműen kitűnnek azok az indokok, amelyek mentén az elsőfokú bíróság az Ügyféltájékoztatót nem tekintette az árfolyamkockázati tájékoztatás részének, valamint a Kockázatteltérő Nyilatkozatot nem találta világosnak és érthetőnek.

A Fővárosi Ítéltábla ezért érdemben bírálta felül az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azt a Fővárosi Ítéltábla azzal egészíti ki, hogy a felperesek és az I. rendű alperes jogelődje a perbeli kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg közjegyzői okiratba foglalt hitelkeret-szerződést kötöttek, amelynek alapján az I. rendű alperes jogelődje 16.294 forint ruolózó hitelkeretet tartott a felperesek rendelkezésére, amely kizárólag a kölcsön törlesztő részleteinek megfizetésére volt felhasználható és az volt a célja, hogy a törlesztő részletek forint összegének az árfolyammozgásból adódó esetleges változásai esetén a deviza alapú kölcsön késedelmes törlesztését a felperesek a hitelkeret igénybevételeivel elkerüljék.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú döntéssel nem értett egyet, annak indokait a világosság és érthetőség tartalmi vizsgálata körében nem osztotta.

Az árfolyamkockázat viselésének kötelezettsége a szerződés jellegéből, deviza alapúságából, a folyósított kölcsönnek a szerződés I.1.1. pontjában foglaltak szerint az I. rendű alperesi jogelőd folyósítás napjára jegyzett deviza vételi árfolyamon kiszámított svájci frank összegben való nyilvántartásából és a forintban fizetendő törlesztő részleteknek a szerződés I.4.3.2. pontjában írtak szerint a közzétett deviza eladási árfolyamon való forintra történő átszámításából adódik, annak korlátlanága pedig abból fakad, hogy a felperesek az így kiszámított, azaz az árfolyamváltozásból eredő terhekkal növelt törlesztő részletek megfizetésére vállaltak kötelezettséget korlátozás nélkül, ami azt jelenti, hogy a forint árfolyamának bármely okból bekövetkező, bármilyen mértékű negatív változásából eredő terhek viselését vállalták, a szerződés I.9. pontjának valójában kockázattelépítést tartalmazó rendelkezése szerint azzal, hogy az árfolyam változásából eredő minden fizetési kötelezettség kizárólagosan őket terheli.

Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelenségének megítélése során elsődlegesen azt kellett vizsgálni, hogy az erről adott tájékoztatás világos és érthető volt-e a felperesek számára, amelynek során

kizárólag a szerződés I.9. pontjában foglalt Kockázattájékoztató Nyilatkozat tartalmát lehetett figyelembe venni, mert az Ügyféltájékoztató felperesek részére való átadása, illetve annak tartalmának egyéb módon való megismertetése nem nyert bizonyítást. Az I. rendű alperes érvelésével ellentétben azt a tény, hogy a felperesek részére az Ügyféltájékoztatót a szerződéskötés folyamán a kölcsönkérelem előterjesztésének szakaszában, legkésőbb a szerződéskötéskor átadták vagy tartalmát megismerhetővé tették nem lehetett a rPp. 163. § (2) bekezdése szerint való tényként elfogadni, mert az I. rendű felperes a fentieket nem ismerte el, a felek tényállítása az előbbieik körében nem volt egyező.

Az elsőfokú bíróság több alkalommal nyilatkoztatta a felpereseket a fentiek körében és az I. rendű felperes a 2017. január 31-i tárgyaláson az Ügyféltájékoztató elé tárását követően nem emlékezett rá, hogy látott volna ilyen iratot (21.P.20.780/2015/19. számú jegyzőkönyv), majd a 2021. július 12-én megtartott tárgyaláson szintén az Ügyféltájékoztató – nem pedig a másodfokú eljárásban állítottak szerint a THM tájékoztató – elé tárását követően a korábban előadottakat pontosítva úgy nyilatkozott, hogy az Ügyféltájékoztatót megkapta, de nem emlékszik rá, hogy mikor (17.P.20.193/2021/15. számú tárgyalási jegyzőkönyv), majd a 2022. április 28-i tárgyaláson visszatérve a korábbi előadásához állította, hogy a devizahiteles kockázati tájékoztatót nem látta, nem emlékszik rá, azt lehetségesnek tartotta, hogy utóbb megküldték részére, de hogy mikor és milyen körülmények között arra már nem emlékezett, azt azonban határozottan állította, hogy a kölcsönigénylés során biztosan nem adták át részére (21.P.20.155/2022/4. számú jegyzőkönyv). A II. rendű felperes pedig nem emlékezett arra, hogy átvette az Ügyféltájékoztatót. Az I. rendű felperes kétségkívül ellentmondásos nyilatkozatai közül nem lehetett kiragadni a fellebbezésben hivatkozott előadást, mert azt utóbb 2022. április 28-án megváltoztatta, visszatérve arra a tényállítására, hogy az Ügyféltájékoztatót nem látta, nem emlékszik rá, azt pedig soha nem állította, hogy legkésőbb a szerződés megkötésével bezárólag, még a közjegyző előtti aláírás előtt megküldték részére, vagy tartalmát egyéb módon megismerhetővé tették.

Mindezek következtében a rPp. 163. § (2) bekezdése nem volt alkalmazható és a rPp. 164. § (1) bekezdése szerint az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás tartalmát, vagyis hogy annak részét képezte az Ügyféltájékoztató is, valamint a tájékoztatás idejét az I. rendű alperesnek kellett bizonyítani, mert a 2/2014. Polgári jogegységi határozat, valamint az EUB következetes gyakorlata szerint a fogyasztó világos és érthető tájékoztatásának a szerződéskötést megelőző megfelelő teljesítését a hitelezőnek kell bizonyítani, amelynek az EUB C-776/19 – C-782/19 számú egyesített ügyekben meghozott határozata [87] pontjában foglaltak szerint magában kell foglalnia annak bizonyítását is, hogy az okiratokban foglalt információkat a hitelező vagy a nevében eljáró személy közölte a fogyasztóval. Erre tekintettel a tájékoztatási kötelezettség teljesítése körében az I. rendű alperest terhelte a rPp. 164. § (1) bekezdése szerint annak bizonyítása, hogy a felperesekkel az Ügyféltájékoztató tartalmát az azt magában foglaló okirat részükre való átadásával vagy egyéb módon közölte, vagyis az abban foglalt valamennyi információt a felperesek tudomására hozta, méghozzá a szerződés közjegyző előtti aláírása előtt olyan időben, hogy a kapott információk alapján a fogyasztó felperesek megalapozott döntéseket tudjanak hozni (EUB C-92/11. számú RWE ítélet [44] pontja, C-26/13. számú név3 ítélet [70] pontja, C-186/16. számú Andriuc és társai ítélet [48] pontja, C-51/17. számú Illyés ítélet [76] pontja, C-609/19. számú BNP Paribas ítélet [41] pontja).

Az I. rendű alperes a fentieket a 209. számú kölcsönkérelemmel és annak átvételét igazoló 410. sorszámú adatlappal kívánta bizonyítani (17.P.20.193/2021/15. számú tárgyalási jegyzőkönyv 6. oldal). Ehhez képest a fenti okiratok tartalma alapján nem kétséges, hogy azokban az Ügyféltájékoztatóra, illetve az árfolyamkockázattal kapcsolatos bármiféle tájékoztatásra nincs utalás és az I. rendű alperes a fellebbezésében már maga sem tette vitássá, hogy a perbeli időszakban használt kölcsönkérelem nyomtatvány még nem tartalmazott az Ügyféltájékoztató átadására, vagy annak tartalmának megismerésére vonatkozó utalást.

A Kockázatfeltáró Nyilatkozatban lévő az a kijelentés, hogy a felperesek a kölcsön kockázataira vonatkozó részükre nyújtott részletes tájékoztatást megismerték és megértették, nem volt alkalmas annak bizonyítására, hogy az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás a perbeli esetben az Ügyféltájékoztató tartalmát is magában foglalta. Az EUB a C-449/13. számú CA Consumer Finance SA ítélet [30] pontjában a 2008/48/EK irányelv kapcsán – de a 93/13/EGK irányelv 4. cikkének értelmezése körében is irányadóan – egyértelműen úgy foglalt állást, hogy a hitelező szerződéskötést megelőző, illetve szerződéses kötelezettségei teljesítésének fogyasztó általi elismerését magában foglaló szabványzáradéknak önmagában nincs bizonyító ereje, az ilyen záradék nem teheti lehetővé a hitelező számára, hogy megkerülje kötelezettségeit, azt meg kell erősítenie egy vagy több releváns bizonyítékkal. A szerződésben foglalt felperesi elismerő nyilatkozat a kockázatok megismerésére nem pedig a tájékoztatást magában foglaló okirat átadásának, illetve átvételének elismerésére vonatkozik, aminek önmagában nincs döntő jelentősége, mert a pénzügyi intézet az írásbeli tájékoztatási kötelezettségét nemcsak a tájékoztatást magába foglaló okirat átadásával, hanem annak tartalmának a fogyasztóval való teljes körű bizonyítható megismertetésével is teljesítheti, de ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg az I. rendű alperes ezt sem bizonyította. Miután a kölcsönkérelem egyetlen helyen sem utal a 2005. május 30-án kelt Ügyféltájékoztatóra, azt sem lehet tudni, hogy a kockázatok megismerésére vonatkozó nyilatkozat az Ügyféltájékoztató megismerésére vonatkozik és az sem ismert, hogy a tájékoztatás megismerése az Ügyféltájékoztató átadásával vagy egyéb módon történt, holott ahogy azt az EUB a C-449/13. számú CA Consumer Finance SA ítélete [28] pontjában kifejtette a gondos hitelezőnek tudatában kell lennie az őt terhelő tájékoztatási, valamint felvilágosítási kötelezettség teljesítésére vonatkozó bizonyítékok összegyűjtésének és megőrzésének szükségességének. A perbeli esetben az I. rendű alperes jogelődje nem volt elzárva attól, hogy a felperesekkel azt az okiratot írassa alá, amelyen az állítása szerinti tájékoztatás valóban lezajlott vagy a szerződésben – ahogy az az Üzletszabályzat és a Hirdetmény kapcsán meg is történt – beazonosíthatóan feltüntesse azt az okiratot, amelynek alapján az árfolyamváltozás kockázatait megismertette a felperesekkel.

A perbeli esetben az Ügyféltájékoztató felperesekkel való megismertetésének tényét az I. rendű felperes fellebbezésben idézett, de utóbb módosított és elismerésként nem értékelhető nyilatkozatán kívül bizonyíték nem támasztotta alá, azt pedig, hogy a tájékoztatás a szerződés aláírásával bezárólag olyan időben történt, hogy a felpereseknek kellő idő állt rendelkezésükre ahhoz, hogy megalapozott döntéseket hozzanak, a felperesek tagadásával szemben egyetlen bizonyíték sem támasztotta alá. Az elsőfokú bíróság ezért a bizonyítékoknak a felek előadásával egybevetett okszerű, logikai ellentmondástól mentes értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy az Ügyféltájékoztatóban foglaltakat nem

lehetett az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás részének tekinteni, azt a világosság és érthetőség megítélése körében figyelmen kívül kellett hagyni.

Mindennek azonban azért nem volt jelentősége, mert a Fővárosi Ítéltábla azt állapította meg, hogy a felperesek tájékoztatása a perbeli esetben ettől függetlenül is világos és érthető volt. Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás világosságának és érthetőségének megítélését illetően a Kockázatteltáró Nyilatkozat mellett a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/B. § (3) bekezdése szerint figyelembe kellett venni minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, a kikötött szolgáltatás természetét, valamint a támadott szerződési feltételnek a szerződés más feltételeivel és más szerződésekkel, ezek között különösen a hitelkeret-szerződéssel való összefüggését.

A 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdésében foglalt világosság és érthetőség értelmezése körében az EUB által meghozott és a C-92/11. számú RWE ítélet [58] pontja szerint a nemzeti bíróságokra kötelező előzetes döntéshozatali határozatokat (köztük a C-26/13. számú név3 ítéletet, a C-186/16. számú Andriuc és társai ítéletet, a C-51/17. számú Ilyés ítéletet, a C-227/18. számú VE végzést, valamint a C-776/19 – C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott határozatot) a bíróságok számára kötelezően a Kúria a Jpe. határozatban értelmezte, amelynek [34] pontja szerint „A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja azzal a kötelező (kiegészült) értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz, a forint árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizaárfolyamhoz képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.”

A szerződés tartalma alapján az átlagfogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesek számára is nyilvánvalónak kellett lennie annak, hogy az adott ügylet kockázata abban áll, hogy a kölcsöntartozás devizában van nyilvántartva, míg jövedelmük forintban keletkezik, így a devizában meghatározott törlesztés forintban kifejezett összegét a forint/svájci frank átváltási árfolyamának mértéke határozza meg, vagyis a törlesztő részlet forintra átszámolt összege az árfolyam változásával együtt módosul, amely árfolyamváltozás a felek által nem befolyásolható, de a futamidő alatt is bármikor bekövetkező körülmények függvénye. Az árfolyamváltozásból eredő terhek korlátlan viselésének kötelezettsége világosan kitűnik a szerződés I.9. pontjából, amely érthetően fogalmazza meg, hogy a kockázat kizárólagosan a felpereseket terheli, illetve annak vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik, amit a szavak általánosan elfogadott jelentése és az eset körülményeire tekintettel a felperesek sem érthettek másként, mint hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot korlátozás és felső határ nélkül kell viselniük.

Az elsőfokú bíróság a közbenső ítélet kikövetkeztethető indokai szerint a világosság és érthetőség hiányát azért látta megállapíthatónak, mert az nem hívta fel megfelelően a felperesek figyelmét az árfolyamkockázat gazdasági, pénzügyi következményeire.

Az árfolyamkockázatnak a fogyasztók pénzügyi, vagyoni helyzetére gyakorolt gazdasági hatásait illetően a Jpe. határozattal kiegészült 2/2014. Polgári jogegységi határozat szerint a tájékoztatás akkor minősíthető világosnak és érthetőnek, ha az átlagfogyasztó fel tudja ismerni annak veszélyét is, hogy a forint árfolyamának a nyilvántartásba vételi devizanemhez képesti romlása valós kockázat, amely akár jelentős is lehet és gazdasági helyzetét súlyosan érintheti.

A Kúria a perbelivel azonos tartalmú, azaz a szerződés I.9. pontjában foglalt Kockázatfeltáró Nyilatkozattal megegyező szövegezésű árfolyamkockázati tájékoztatást a Gfv.VI.30.081/2022/9. számú felülvizsgálati ítéletében a Jpe. határozatban foglalt vizsgálati szempontok mentén is világosnak és érthetőnek találta, mert ahogy azt a határozat [15] pontjában kifejtette a perbelivel azonos szövegezésű tájékoztatás „a jogegységi hatályú határozat szerinti, az EUB joggyakorlatából következő követelményeknek önmagában – külön Kockázatfeltáró Nyilatkozat nélkül is – megfelel, az kifejezetten tartalmazza, hogy a törlesztő részletek forintban számított összege akár jelentős mértékben megnövekedhet az árfolyamváltozás hatására. A szerződésben foglalt tájékoztatásból kitűnik, hogy a kockázat reális és bármilyen mértékű lehet, és figyelmeztetést tartalmaz arra vonatkozóan is, hogy mindez a fizetési terhek jelentős növekedésével járhat, amit az I. rendű alperes nem vállal át. Ezen tájékoztatás alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, átlagos fogyasztó felmérhette az árfolyamváltozásnak a szerződés teljesítésére kiható lehetséges következményeit és a személyi viszonyaira vonatkozó akár jelentős hatását.”. Ezen kívül a Gfv.VI.30.294/2021/7. számú felülvizsgálati ítéletben szintén a Jpe. határozattal kiegészült értelmezés mentén a Kúria egyetértett a másodfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy a perbelivel azonos tartalmú Kockázatfeltáró Nyilatkozat önmagában is megfelel a világosság és érthetőség követelményének.

A világosság és érthetőség kérdését ugyan az átlagfogyasztó mércéjén keresztül kellett megítélni, azonban a rPtk. 209/B. § (3) bekezdése alapján nem volt figyelmen kívül hagyható, hogy a hitelkeret-szerződésben a felperesek részére biztosított havi 16.294 forint hitelkeret kizárólag a kölcsön törlesztésére volt felhasználható, amely kifejezetten azt a célt szolgálta, hogy a törlesztő részletek árfolyamváltozásból eredő emelkedése esetén a felperesek a szerződést késedelem nélkül teljesíteni tudják. Mindez azt támasztja alá, hogy a felperesek már a szerződéskötéskor tudtak arról, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, a futamidő alatt is bekövetkezhetsz, és a forint árfolyamának a svájci frankhoz képesti, a futamidő alatt reálisan bekövetkezhetsz kedvezőtlen változása a fizetési kötelezettségüket olyan nagy mértékben megnövelheti, aminek teljesítésére saját jövedelmi viszonyaik mellett már nem képesek, vagyis maguk is számoltak a számukra kedvezőtlen jelentős árfolyamváltozással, illetve azzal, hogy ez esetben a szerződés teljesíthetetlené válik számukra, éppen ennek elkerülése érdekében kötöttek hitelkeret-szerződést.

A fentiekre figyelemmel a perbeli esetben nem merült fel olyan egyedi tény vagy körülmény, amely a Kúria fentebb megjelölt határozataiban kifejezésre juttatott joggyakorlatától eltérő következtetés levonására teremtené alapot. A felperesek világos és érthető tájékoztatása miatt az árfolyamkockázat viselését a felperesekre hárító szerződési feltétel tisztességtelensége, azaz a jogokban és kötelezettségekben a fogyasztók hátrányára kialakult jelentős egyenlőtlenség fennállása nem vizsgálható és a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg.

Mindezen indokokra tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a felperesek keresetét elutasította.

A pervesztes felpereseket a rPp. 78. § (1) bekezdése, valamint a rPp. 264. §-a alapján alkalmazott 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a rPp. 82. § (1) bekezdése szerint egyetemlegesen az I. rendű alperes első- és másodfokú perköltségének megtérítésére, amely 48.000 forint fellebbezési illetékből, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján mérsékelt 100.000 forint + áfa összegű elsőfokú és 25.000 forint + áfa másodfokú ügyvédi munkadíjból áll, amelynek során a Fővárosi Ítéltábla figyelembe vette hogy az eljárás időtartama ellenére a jelen per nem tekinthető bonyolult ténybeli és jogi megítélésűnek, különös figyelemmel arra, hogy az I. rendű alperes képviselője több hasonló tárgyú perben lát el képviseletet és beadványai jelentős részét a már kialakult ítélkezési gyakorlat, kúriai határozatok és EUB döntések idézése tette ki.

A Fővárosi Ítéltábla a rPp. 78. § (1) bekezdése szerint a felpereseket kötelezte egyetemlegesen a feljegyzett kereseti illeték megfizetésére, az illeték alapjául szolgáló pertárgyértékként nem a folyósított kölcsön forint összegét, hanem az I. rendű alperes állítása szerint fennálló tartozás (7.618.495 forint) és a felperesek állítása szerinti tartozás (1.985.702 forint) különbözetét vette figyelembe.

A Fővárosi Ítéltábla a 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) és e) pontjai alapján tájékoztatja az I. és a II. rendű felpereseket, hogy a kereseti illeték az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 78. § (4) bekezdése szerint e határozat jogerőre emelkedését követő hatvanadik napon válik esedékessé. Az illeték megfizetése során közleményként fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezettek adóazonosító számát.

Budapest, 2023. január 31.

Dr. Kurucz Zsuzsánna s.k.

a tanács elnöke

Dr. Matosek Edina s.k.
s.k.

előadó bíró

Dr. Felker László

bíró